

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 180/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

365/2010. (VIII. 4.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ jogi képviselője által 2010. április 22-én – dr. Kádár András testületi tag részleges különvéleményével – előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2010. augusztus 4-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p t á n y n a k

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszost Budapesten egy lakóparknál egy Érdekvédelmi Szövetség figyelemfelkeltő demonstrációjáról – melynek során festékszóróval figyelemhívásként egy felirat került felfestésre egy épület falára – a rendőrség előállította.

I.

A panaszos jogi képviselője által 2010. április 22-én előterjesztett panaszban az alábbiakat hozta a Testület tudomására.

2010. április 16-án egy budapesti lakóparkban egy Érdekvédelmi Szövetség figyelemfelkeltő demonstrációt tartott, mely eseményen a panaszos szemlélődőként volt jelen. Az Érdekvédelmi Szövetség tagjai a lakópark területén, néhány helyen festékszóróval felfestették a szövetség lógóját a falra, de ezt úgy tették, hogy a legkisebb kárt okozzák, hiszen az akció célja nem a rongálás volt, hanem a figyelemfelkeltés. A helyszínre érkező ellenérdekeltségű felek kihívták a rendőrséget, akik a panaszost, valamint a szintén jelenlévő és szemlélődő Érdekvédelmi Szövetség

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

elnökét előállították, és csak az előállítás időtartama lejáratá előtt, a késő esti órákban kezdték meg a kihallgatásukat.

A panaszos véleménye szerint az előállítása jogszabállyal ellentétesen történt, és ezáltal az a személyes szabadsághoz fűződő alapjogát súlyosan sértette.

A panaszos sérelmezte azt is, hogy az előállítását követően csak kb. 7 órával később kezdődött meg a kihallgatása annak ellenére, hogy jelezte, négy kiskorú gyermeke iskolából történő hazaszállításáért felelős.

Kérte a Testületet panaszának kivizsgálására és annak megállapítására, hogy a 2010. április 16-án vele szemben foganatosított rendőri intézkedés jogszabállyal ellentétes, valamint alapjogot súlyosan sértő intézkedés volt.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása érdekében kérte a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) vezetőjét az ügyben keletkezett iratok megküldésére, mely megtörtént.

A rendőri összefoglaló jelentés szerint a panaszolt esetben szándékos rongálás elkövetése miatti bejelentés alapján történt rendőri intézkedés.

Több rendőri jelentés is azt tartalmazta, hogy a panaszos a rendőrök rendelkezésére álló információk alapján azzal, hogy a rongálást végrehajtó és irányító személyeket a helyszínre hívta, velük egységes elhatározással rendelkezett, alapos gyanú merült fel vele szemben a bűncselekmény elkövetésében való közreműködésre, ezért a panaszos előállítása mellett döntöttek. Az intézkedés során, majd az előállító helyiségben töltött időt követően tájékoztatták a panaszost az őt megillető jogokról, az őt terhelő köteleességekről, valamint az intézkedéssel szemben esetleges panasztétel lehetőségéről.

A panaszos előállítása a kiadott rendőrségi igazolás szerint 2010. április 16-án 11 óra 35 perctől 2010. április 16-án 23 óráig tartott. A rendőri összefoglaló jelentés szerint az előállítás ideje alatt a helyszíni szemlét, illetve öt tanú meghallgatását hajtották végre, így az előállítás időtartamát 4 órával meghosszabbították, amelyről a panaszost szóban tájékoztatták. A panaszos gyanúsítottkénti kihallgatására a rendelkezésre álló jegyzőkönyv adatai szerint 2010. április 16-án 19 óra 15 perckor került sor, melyet 22 óra 40 perckor fejeztek be. Az előállítás során a panaszos részére a hozzátartozója, illetve más személy kiértesítésének lehetősége biztosított volt, melyet a panaszos igénybe is vett, ügyvédjét telefonon értesítette.

Az ügyben nyomozás elrendelésére került sor a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 324. §-ának (1) bekezdésébe ütköző rongálás büntette miatt.

III.

A Testület a panasz kivizsgálása során megállapította, hogy a panaszolt rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, valamint az 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyi szabadsághoz való alkotmányos alapjogait.

1) A panaszos véleménye szerint nem követett el semmi olyan cselekményt, amely indokolta volna az előállítását, az jogszabállyal ellentétesen történt, ezáltal a panaszos személyes szabadságához való alapjogát sértette.

A rendőrség által a Testület részére megküldött részletes nyomozati iratok egyértelműen alátámasztják azt a tényt, hogy az Érdekvédelmi Szövetség elnöke és társai azért mentek a lakóparkhoz, mert a panaszos erre kifejezetten kérte őket.

A rendelkezésre álló dokumentumok azt is tartalmazzák, hogy a panaszos a rongálási akció megkezdése előtt távirányítóval kinyitotta a gépjárművek behajtását biztosító toló-kaput az ingatlannál és úgy állt meg a kapuban, hogy a fotocella ne tudja becsukni azt. Ezzel a panaszos lehetőséget biztosított a szövetség károkozó aktivistáinak az ingatlanra történő akadálymentes bejutásához.

Ezek az információk az intézkedő rendőrök számára a bűncselekmény elkövetésének, illetve az abban való közreműködésnek a gyanúját keltették, ezért a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 33. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján a panaszost előállították. A hivatkozott jogszabályhely értelmében a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érnek. Az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésében szereplő előállítási okok kötelező jellegűek, azaz e bekezdésben foglalt valamely körülmény fennállása esetén a rendőr nem mérlegelhet az előállítás szükségessége tekintetében.

A Testület megítélése szerint a rendőrség a megfelelő jogalap birtokában döntött a panaszos előállításáról. A Testület szükségesnek tartja megjegyezni azt is, hogy jelen állásfoglalása kialakításakor nem bocsátkozott a tettenérés fogalmának jogelméleti értelmezésébe, annak elméleti és gyakorlati értelmezésétől eltekintett.

Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése szerinti kötelezettség alapján, az előállítottat szóban, vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani. A rendőri jelentés szerint a rendőrök közölték a panaszossal az előállítás okát, valamint részére az előállítás időtartamáról igazolást adtak ki, amelyet nem volt hajlandó aláírni.

Az előállítás okának és időtartamának közlése tekintetében a Testület elfogadta a rendőri jelentésben leírtakat, valamint a panaszos jogi képviselője által megküldött

igazolást a rendőrségi előállítás időtartamáról, így e tekintetben megállapította, hogy panaszos alkotmányos alapjoga nem sérült.

A Testület az előállítása jogalapja tekintetében megállapította, hogy alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, ezáltal nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz és a személyes szabadsághoz való joga; a tájékoztatással összefüggésben alapjogot sértő intézkedésre pedig nem került sor.

2) A panaszos sérelmezte azt is, hogy az előállítását követően csak kb. 7 órával később kezdődött meg a kihallgatása, annak ellenére, hogy négy kiskorú gyermeke iskolából történő hazaszállításáért ő volt a felelős.

a) A rendőri előállítás időtartamát tanúsító igazolás szerint a panaszos előállítását 2010. április 16-án 11 óra 30 perckor kezdődött és 23 óráig tartott. Tekintettel arra, hogy a rendőrség a helyszínen szemlét tartott, valamint az ügyben – a gyanúsított kihallgatás megkezdése előtt – tanúkat hallgatott meg, csak 19 óra 15 perckor kezdődhetett meg a panaszos kihallgatása, mely 22 óra 40 percig tartott.

Időközben a panaszost szóban tájékoztatták a rendőrök, hogy az előállítás időtartamát további 4 órával meghosszabbítják.

Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A panaszos előállításának időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszost 2010. április 16-án 11 óra 35 perckor állították elő és 2010. április 16-án 23 órakor bocsátották szabadon.

A rendőri jelentés szerint a panaszos előállítására 2010. április 16-án 11 óra 35 perckor került sor. Az eljárási cselekményeket a rendőrség az alábbiak szerint folytatta le:

- szemle megtartása a cselekmény helyszínén 13 óra 24 perctől – 13 óra 50 percig,
- I. tanú kihallgatása 15 óra 09 perctől – 15 óra 15 percig,
- II. tanú kihallgatása 15 óra 15 perctől – 16 óra 55 percig,
- III. tanú kihallgatás 15 órától – 16 óra 14 percig,
- IV. tanú kihallgatás 16 óra 30 perctől – 16 óra 55 percig,
- V. tanú kihallgatás 17 óra 55 perctől – 18 óra 35 percig,
- panaszos kihallgatása 19 óra 15 perctől – 22 óra 40 percig.

Az időpontok vizsgálatát követően a Testület megállapította, hogy az előállítás során körülbelül négy és fél órányi olyan időtartam mutatható ki, amely alatt eljárási cselekmény nem történt.

Tekintettel továbbá arra, hogy az előállítás időtartama alatt a panaszossal szemben, közvetlen személyét érintő intézkedés nem történt 11 óra 35 perctől 19 óra 15 percig, az időtartam tekintetében a Testület megállapította, hogy az szükségtelen és aránytalan volt, ezért súlyosan sérült a panaszosnak a személyi szabadsághoz való joga.

A rendőri összefoglaló jelentés szerint „az előállítás időtartam az elhúzódó kihallgatásokra és egyéb adminisztrációs tevékenységre is tekintettel, 4 órával meghosszabbításra került, amelyről a panaszos szóban tájékoztatva lett.”

Az előállítás határidejének 4 órával történő meghosszabbítása tekintetében a Testület az alábbi álláspontot képviseli.

Az előállítás meghosszabbításáról, semmilyen azonosításra alkalmas irat, dokumentum nem szerepel, amely tartalmazná, hogy az előállítás időtartamát 4 órával meghosszabbították. Ez a tény csupán szóban hangzott el.

Az előállítás meghosszabbításának feltétele, hogy annak tényét dokumentált módon közölni kell az előállítottnal, mégpedig a 8 órás időtartam letelte előtt.

Ha ugyanis ezt követően döntenek a meghosszabbításról, de nem hozzák az érintett tudomására, akkor a 8 órás törvényi határidő leteltétől egészen addig, amíg az előállított tudomást nem szerez előállítás idejének meghosszabbításáról, fogva tartása jogtalanak minősül. Az előállítottól nem várható el ugyanis, hogy egy olyan kötelező előírásnak megfelelően viselkedjék, amit nem hoznak tudomására. A 8 órás időtartamon túli előállítás ezért fogalmi szempontból abban az esetben lehet jogszerű, ha a meghosszabbítást még a 8 óra letelte előtt megismertették az előállítottnal. Jogsértő a rendőrség azon magatartása, hogy a 8 órát meghaladó előállítás végén sem közölték a panaszossal a hosszabbítást és annak indokát.

Az országos rendőrfőkapitány 2009. július 1-jén 12212/10/2009. RP. számon határozatot hozott, amelyben a Testület álláspontjával egyetértve kifejtette, hogy „aggályos gyakorlat az előállítás törvényben meghatározott nyolc órás időtartamát (...) meghosszabbító határozatnak az érintettel a nyolc órás határidő után történő közlése, mert a határozat az érintett vonatkozásában a közléssel válik hatályossá.” A Testület – mivel a személyi szabadságot alapvetően érintő intézkedésről van szó – kiemelt fontosságot tulajdonít annak, hogy minden esetben, amikor az előállítás időtartama meghosszabbításra kerül, pontosan (lehetőleg az előállított aláírásával és az időpontok feltüntetésével) dokumentálják azt, hogy az erről szóló határozat (feljegyzés) még az előállítás 8 órás időtartama alatt született, és azt még ezen időtartam alatt közölték is az előállítottnal, ő azt megismerhette.

Az előállítás időtartamának szükségtelensége és aránytalansága, illetve jogszerűtlen meghosszabbítása következtében a Testület megállapította a panaszos személyi szabadsághoz és tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét.

b) Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e joggal élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli.

A rendőrségi jelentés szerint a panaszos részére biztosították, hozzátartozója, illetve más személy kiértesítésének lehetőségét, amely telefonon keresztül a panaszos részéről meg is történt. Ezen lehetőség biztosította panaszos részére, hogy gondoskodjon négy kiskorú gyermekének iskolából történő hazaszállítására. A panaszos ezen lehetőséggel élve értesítette a képviselőjében eljáró ügyvédet is.

IV.

A Testület a panasz kivizsgálása során megállapította, hogy a panaszos előállításának időtartama, illetve annak további 4 órával történő meghosszabbítása súlyosan sértette a panaszosnak az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, valamint az 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyi szabadsághoz való alkotmányos alapjogát ezért úgy döntött, hogy állásfoglalását az Rtv. 93/A. § (6) bekezdésében foglaltak szerint megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2010. augusztus 4-én

Dr. Juhász Imre
elnök
előadó testületi tag

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Részleges különvélemény

a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos² által benyújtott panasz tárgyában 365/2010. (VIII. 4.) számon hozott állásfoglalásához

Egyetértek a Testület azon megállapításával, hogy az előállítás időtartamának aránytalansága és jogszerűtlen meghosszabbítása következtében sérült a panaszos személyi szabadsághoz és tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

Azonban úgy gondolom, hogy az előállításnak nem csak a tartama, hanem a jogalapja sem volt megfelelő, ezért nem értek egyet a Testület azon megállapításával, amely szerint „a rendőrség a megfelelő jogalap birtokában döntött a panaszos előállításáról”.

Nem tartom elfogadhatónak, hogy a Testület az „állásfoglalása kialakításakor nem bocsátkozott a tettenérés fogalmának jogelméleti értelmezésébe, annak elméleti és gyakorlati értelmezésétől eltekintett”.

Indokaim az alábbiak.

1) A kérdéses ügyben a rendőrség a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 33. § (1) bekezdésének a) pontjára, azaz bűncselekmény elkövetése közbeni tettenérésre hivatkozva állította elő a panaszost. A tettenérés kötelező előállítási (azaz elfogási) ok, így amennyiben a Testület arra a következtetésre jut, hogy az ügyben valóban tettenérésre került sor, úgy az előállítás ténye – az intézkedés kógens jellege miatt – valóban nem kifogásolható (legfeljebb – amint az a többségi álláspontban meg is jelenik – a fogvatartás hossza vizsgálható arányossági szempontból).

Az ügy azonban nem egyértelmű abban a tekintetben, hogy történt-e tettenérés, ezért a rendőri intézkedés jogalapjának megítéléséhez elengedhetetlen lett volna, hogy a Testület elemezze a tettenérés fogalmát. Nem tartom elfogadhatónak, hogy ezt a feladatot – akár kényelmi szempontok alapján, akár más okból – a Testület nem végezte el.

2) Jelen ügyben a panaszost azzal gyanúsították meg, hogy a lakópark gépkocsibejáróját a birtokában lévő távirányítóval kinyitotta, és gépkocsijával úgy állt meg, hogy a kapu ne tudjon becsukódni, így téve lehetővé, hogy az általa helyszínrre hívott személyek behatoljanak a lakópark területére, és a falakat festékszórókkal összefessék. Ezek alapján a panaszost ellen rongálás büntettének bűnsegédjeként indult eljárás.

A Testület állásfoglalásában részletesen nem ismertetett iratokból kiderül, hogy amikor a lakópark biztonsági őre által a helyszínrre hívott rendőrök kiérkeztek, a panaszos már nem tartózkodott a rongálás helyszínén. Jelentése szerint az eljáró rendőr

² Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

megkérte a bejelentést tevő biztonsági őrt, hogy „hívja le” a panaszost, akivel szemben, „miután megérkezett”, a rendőr intézkedést kezdeményezett.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, a Testületnek tehát szükséges elvégezni a fogalom elemzését ahhoz, hogy megítélhesse, jelen ügyben alappal hivatkozik-e a rendőrség a tettenérésre, mint kötelező előállítási okra.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (Btk.) kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvétel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj *folyamatos* szemmel tartása és *megszakítás nélküli* üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy *üldözés során* elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntető eljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

Jelen ügyben a rendőri jelentésből nyilvánvaló, hogy a panaszos elhagyta a helyszínt (véltetően felment a lakóparkban található lakásába), onnan a biztonsági őr „hívta le” az intézkedő rendőr kérésére. Egyértelmű tehát, hogy – folyamatos nyomon követés híján – tettenérésről az esetében nem beszélhetünk, így a rendőrök nem lettek volna kötelesek a panaszost az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján előállítani.

3) Ebben a helyzetben az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja jöhetett volna szóba az előállítás jogalapjául (előállítható, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható), ez azonban már nem kógens előállítási ok, hanem lehetővé teszi a rendőri mérlegelést.

Mivel pedig jelen ügyben az előállítást sem a cselekmény súlya, sem a panaszos magatartása nem indokolta kétséget kizáróan, azt viszont előre tudni lehetett, hogy a panaszos kihallgatását számos további eljárási cselekménynek kell megelőznie (tanúkihallgatások, szemle, stb.), így valószínűsíthetően el fog húzódni, ezért álláspontom szerint a panaszos előállításától el kellett volna tekinteni, mivel az sértette az arányosság követelményét (Rtv. 15. § (2) bekezdés: több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással jár).

Ellentétben tehát a Testület többségével, amely szerint a panaszos előállításának olyan jogalapja volt, amely kötelező jellegénél fogva az arányosság vizsgálatát nem teszi lehetővé, és csupán az előállítás hossza miatt sérültek a panaszos alapjogai, és úgy gondolom, hogy tettenérés hiányában a rendőrségnek lett volna mérlegelési lehetősége az előállítás tekintetében, és bár az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja biztosított jogalapot az intézkedéshez, az az arányosság követelményének nem felelt meg. Ezért nem csupán az előállítás hosszát, hanem magát az előállítás tényét is jogszerűtlennek tartom.

Budapest, 2010. augusztus 4.

dr. Kádár András Kristóf
testületi tag